

Durmuş Hocaoğlu

Irak Örneğinde “Millet” Olmak: Büyük Mes’ele

Yeniçağ, “Analiz” ., 05 Ocak 2007, Cuma., s.13
“Analiz” Sıra No: 487; 2007-001; Ocak-01

YENİÇAĞ

NOT:

Matbû metin editör tarafından bir miktar kısaltılmıştır. – D. H

Irak, yıllardan beri yaşadığı, yaşamakta olduğu ve öyle görünüyor ki daha çok yaşacağı trajedilerle elle tutulur, gözle gözle görünür, müşahhas ve mücessem bir laboratuvar; bir tarih ve sosyoloji laboratuvarı. Ve aynı zamanda bir kitap, bir ibretler kitabı.

Evet; Irak bir tarih ve sosyoloji laboratuvarı ve bir ibretler kitabı ve hâliyle bir nümûne, bir timsâl. İbretler kitabına, kendisinden evvelkilerden ibret almayanlar kaydolduğuna göre, demek ki menfi bir nümûne, yâni bir sû-i misâl. Sû-i misâlin emsâl teşkil etmezliğinin esbâb-ı mûcibesini hâtırlayacak olursak, kendimiz için de bir ibret çıkarabiliriz; çıkarmalıyız da.

Irak Laboratuvarı’nın yaşanan acı tecrübelerle öğrettiği birçok dersten birisi de, hiç ama hiç şüphesiz, “millet” olmanın ne kadar büyük, ne kadar mu’dil, ne kadar zorlu bir mes’ele olduğudur. İşte bu noktada, geçtiğimiz yıl sonu Bayburt Vakfı dergisinde yazdığım kısa bir makalemin giriş kısmından kısa bir iktibasta bulunmanın tam yeri olduğu kanâatindeyim[*]:

“Yığınlardan, halklardan millet olmaya giden süreç son derece karmaşık ve zorludur; böyle olmasaydı her toplum ve her topluluk millet olabilirdi, ama sonuç böyle değil. Millet, genetik değil tarihî ve kültürel bir oluşumdur ve millet olma süreci de uzun ve meşakkatli bir tarihî yolculuktur; bedeli ağır bir yolculuk. Bu sürecin karmaşıklığı ve zorluğu, yolculuğun uzunluğu ve meşakkatliliği, ödenen bedellerin ağırlığı, niçin her toplumun ve her topluluğun millet olamadığını ve olamayacağını açıklar.”

Millet olmak gerçekten çok zor; nitekim işte, Iraklılar bir millet olamıyorlar. Ülkeleri işgal, nâmusları pâyimâl, mukaddesatları tahkîr, malları, servetleri talan ediliyor; kanları akıtılıyor, zulmün en ağırına, en alçaltıcısına mâruz bırakılıyorlar, ama olamıyorlar. Birinci Körfez Harbi’nde de çarpışmadılar, İkinci Körfez Harbi’nde de: Ya cepheye gitmekten kaçtılar, ya cepheden kaçtılar, ya da hemencecik teslîm oluverdiler. İçeride zulüm gördüler, doğru; ancak, içerinin zâliminin dışarıdan gelene karşı – velev ki bilfarz, hakîkaten hürriyet getirecek olsa dahi - tereddütsüz tercih edilmesi gerektiğini, yâni, özün zulmünün elin adâletinden efdâl olduğunu anlayamadılar. Amerikan güçleri Bağdat’ı bombalarken onlar, ölmenin yaşamaktan daha değerli, daha fâzıl, daha ahlâkî olduğunu idrâk etmenin fersahlarca uzağında, Bağdat’ta “normal hayatlarını” – ne demekse - yaşamayı tercih ettiler, cepheye ölmek yerine. Sonra düşman Bağdat kapılarına dayandı; yine sesleri çıkmadı; düşman Şehir’in içine girdi, ne

o görkemli, kabadayı Cumhuriyet Muhâfızları göründü orta yerde, ne şâgillere mermi sıkkan bir delikanlı. Sonra daha utanç verici birşey yaptılar: Kendi şehirlerini yağmaladılar. Sonra, daha da utanç verici birşey yaptılar ve yapmaya devam ediyorlar: Amerikalıları öldürmekten daha ziyâde, birbirlerini öldürmeyi tercih ettiler ve etmeye devam ediyorlar.

Saddam zâlimdi; âmennâ! Ancak, ülkelerini istilâ eden müstevlî kuvvetler eliyle soytarı bir mahkemede mahkûm edilip, tam da Kurban Bayramı saatinde, çok asâletsiz bir şekilde îdam edilmesi karşısında Irak denen bu ülkede – eğer orası gerçekten de bir “ülke” idiyse - yer yerinden oynamalıydı; ama olmadı.

Niçin?

Çünkü bir Irak Milleti yok da ondan.

Bir Irak Milleti yok ve dahi bir Irak Halkı da yok; “Iraklı” diye bir insan tipi yok. “Iraklı” kelimesi, bir milletin ve hattâ bir halkın değil, aynı coğrafyayı hasbelkader paylaşan, “bitişik yerleşik âidiyet” nizâmında hasbelkader bir arada yaşayan bir “ahâli”yi ifâde ediyor. Bir Irak Milleti yok, hiç yok, hiç de olamaz; bir Irak halkı da yok, o da olamaz. Zîra, “Iraklılar” dediğimiz sâdece bir ahâlidir – yâni, müşterek bir şuurdan, müşterek tasavvurlardan, hayaller ve ideallerden mahrum bir “yığın” - ve Irak ise bir “halklar amalgamı”dır; herbirisinin yolu diğeri ile kesişen, müşterek hiçbir şeyi olmayan halklar.

Çünkü: Millet, herşeyden önce bir asabiye kökü üstüne kurulur.

Nedir bu asabiye mes’elesi ve niçin millet olmak o kadar ucuz değil?

Siz Pazar’a kadar beklerken ben bu arada Saddam için bir Yâsîn daha okuyacağım; hiç sevmediğim Saddam için. Hiçbir şey için olmasa bile, ölüm meleğini tam bir erkek gibi selâmladığı için hakkeiyor.

[*] “Bir Kriz ve Kaos Döneminde Bayburt Üzerine Düşünmek”., *Bayburt Vakfı, Bayburt Eğitim, Kültür ve Hizmet Vakfı Bülteni.*, Yıl: 2, Sayı: 3., s.14-19., Kasım 2006, İstanbul. [Bu makaleye, www.durmushocaoglu.com adresinden ulaşılabilir. (Yazılar > Dergiler> Bayburt Vakfı Dergisi)]

